

STORTINGET

Innst. 239 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:15 S (2019–2020)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Audun Lysbakken, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om krav om merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen innføre en merkeordning for varer, slik at varer som kommer fra områder okkupert av Israel, må merkes med opprinnelsesområde etter mal av EU-domstolens vedtak om en slik merking.
2. Stortinget ber regjeringen klargjøre ansvar for merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel, før de når norske forbrukere.
3. Stortinget ber regjeringen utrede kontrollmekanismer og eventuelle sanksjoner mot ansvarlige aktører som bryter ny bestemmelse om merkeordning for varer som kommer fra områder okkupert av Israel.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Marianne Marthinsen,

Anne Sandum og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Tina Shagufta Munir Kornmo, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til EU-domstolens avgjørelse 12. november 2019 om tolkning av forordning 1169/2011 (matinformasjonsordningen) artikkel 9 (1) om obligatorisk merking av næringsmidler. EU-domstolen slo fast at det er et krav etter artikkel 9 (1) i ovennevnte forordning at produkter fra et territorium okkupert av Israel, må merkes både med territoriell opprinnelse samt at produktet stammer fra en israelsk bosetting.

Komiteen er klar over at praksis fra EU-domstolen etter 2. mai 1992 ikke er formelt bindende for Norge i henhold til EØS-avtalen, men komiteen viser til brev fra utenriksministeren til komiteen av 17. februar 2020 hvor hun skriver at slik praksis likevel tillegges stor vekt. Komiteen viser spesielt til utenriksministerens uttalelse om at:

«En formålsbasert tolkning av EØS-avtalen, samt lojalitetsplikten, tilsier normalt at man etterstreber en ensartet tolkning og anvendelse av reglene.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til det faktum at Norge under skiftende regjeringer ikke har funnet det hensiktsmessig for en balansert tilnærming til konflikten i Midtøsten å gå inn på en endret merkeordning for varer eksportert fra Israel med opphav på Vestbredden. Et avvik

fra eksisterende ordning for merking innebærer et pålegg rettet mot importører eller distributører av slike varer. Virkningen av et slikt påbud, hvem det rammer ut over forslagsstillernes ønske om å rette tiltaket mot Israel, vites ikke. Det er også uklart hvordan forslaget, dersom det blir en realitet, skal håndheves, og av hvem.

Flertallet viser til at norsk regelverk om merking av næringsmidler er regulert gjennom forskrift 28. november 2014 nr. 1498 om matinformasjon til forbrukerne (matinformasjonsforskriften). Denne forskriften innebar en innlemmelse av EU-retten som regulerer obligatorisk merking av næringsmidler, herunder kravet om at varene skal merkes med opprinnelsesland. EU-domstolens avgjørelse av 12. november 2019 var en prejudisiell foreleggelse om tolkning av EU-retten, forelagt av en fransk domstol til uttalelse. Det fremstår for flertallet klart at EU-domstolens uttalelse ikke har judisiell virkning for Norge, men at temaet kan ventes å bli reist som en problemstilling også for de tre landene knyttet til det indre marked gjennom EØS-avtalen.

Flertallet vil forholde seg til den norske matinformasjonsforskriften slik den er, og er kjent med at det gjennom EØS-avtalen eller ved annet pålegg kan komme ytterligere presiseringer på enkelte punkter eller for varer fra særskilte steder. Flertallet viser for øvrig til utenriksministerens brev til utenriks- og forsvarskomiteen av 17. februar 2020, hvor det opplyses at spørsmålet foreligger til behandling i regjeringen, og vil uansett avvende resultatet av denne.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti legger særlig merke til domstolens uttalelse om at informasjon til forbrukerne skal gjøre dem i stand til å ta informerte valg, ikke bare om helse, økonomi, miljø og sosiale forhold, men også hva gjelder etiske vurderinger og internasjonale rettslige forpliktelser.

Disse medlemmer viser til at EU-domstolens avgjørelse er i tråd med EU-kommisjonens tolkningsuttalelse av 11. november 2015 knyttet til eksisterende regelverk for opprinnelsesmerking og praktisering av regelverket for varer fra israelske bosettinger i områder utenfor grensene fra 1967.

Disse medlemmer viser videre til at frihandelsavtalen mellom EFTA og Israel av 17. september 1992 legger Israels 1967-grenser til grunn. Det følger av artikkel 32 i avtalen at den gjelder for avtalepartenes territorier. Med hensyn til hva som regnes som israelsk territorium, tas det utgangspunkt i Israels internasjonalt anerkjente grenser. Dette innbefatter det territorium som var under israelsk kontroll før 4. juni 1967.

Disse medlemmer vil peke på Granavolden-plattformen og regjeringens uttrykte ambisjon om en balansert tilnærming til Midtøsten-konflikten. Dersom Norge havner i utakt med resten av Europa i spørsmålet

om merking av varer fra okkuperte områder, vil det, etter disse medlemmers mening, være uttrykk for en ubalansert tilnærming.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til representantforslaget og fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en merkeordning for varer, slik at varer som kommer fra områder okkupert av Israel, må merkes med opprinnelsesområde etter mal av EU-domstolens vedtak om en slik merking.»

«Stortinget ber regjeringen klargjøre ansvar for merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel, før de når norske forbrukere.»

«Stortinget ber regjeringen utrede kontrollmekanismer og eventuelle sanksjoner mot ansvarlige aktører som bryter ny bestemmelse om merkeordning for varer som kommer fra områder okkupert av Israel.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det både er skuffende og oppsiktsvekkende at regjeringspartiene velger å bruke begrepet «eksportert fra Israel med opphav på Vestbredden», uten overhodet å nevne at Vestbredden ikke er en del av Israel, men palestinske områder okkupert av Israel i strid med folkeretten og en rekke resolusjoner fra FNs sikkerhetsråd.

Disse medlemmer mener regjeringspartienes henvisning til utenriksministerens opplysning om at «spørsmålet foreligger til behandling i regjeringen», og et standpunkt om å avvende resultatet av denne behandlingen, bærer mer preg av utmattelsestaktikk enn evne til faktisk å ta stilling og fatte beslutninger. For snart seks år siden, 23. juli 2014, ble Solberg-regjeringens daværende utenriksminister Børge Brende intervjuet av NRK Dagsrevyen om en merkeordning for varer fra områder okkupert av Israel:

«For noen uker siden tok jeg initiativet til en utredning i Utenriksdepartementet for å se på en mulig innføring. Det er komplekst men samtidig viktig å sende signaler om at vi ikke aksepterer okkupasjonen på Vestbredden. Jeg må også legge til at den frihandelsavtalen som ble nevnt gjelder ikke okkuperte områder. Jeg kan love at den utredninga ikke kommer til å ta åtte år.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter intensjonen om at forbrukere skal gjøres i stand til å ta informerte valg om varen eller tje-nesten de vurderer å kjøpe, men mener at forslaget fra Sosialistisk Venstreparti må ses i sammenheng med større kampanjer rettet mot Israel, slik som BDS (Boycott, Divestment, Sanctions). Disse medlem-

mer mener at eksplisitt merking av varer produsert av israelere som har økonomisk virksomhet på Vestbredden, kun tjener politisk motivert aktivisme som ikke har til hensikt å skape forsoning mellom partene. Disse medlemmer peker på at det finnes mange uløste konflikter i verden, og finner det unaturlig at det i dette representantforslaget kun legges opp til merkeordninger for varer fra israelske bosettinger.

Disse medlemmer påpeker at grensen mellom Israel og en fremtidig palestinsk stat samt spørsmålet om israelske bosettinger fremdeles ikke er avklart, og at dette må løses i forhandlinger mellom partene – sammen med andre spørsmål slik som Jerusalem og flyktninger. Disse medlemmer mener det vil fremstå som om Norge tar et stort steg i retning av å støtte den ene partens forhandlingsposisjon hvis en merkeordning innføres. Dette vil etter disse medlemmers syn ikke være i tråd med en balansert tilnærming til konflikten mellom Israel og palestinerne. Det vil heller ikke bidra til å føre partene nærmere sammen, men heller skjærpe frontene.

Disse medlemmer peker videre på at arbeidsledigheten i de palestinske områdene er høy, og at mange palestinere arbeider i israelske bosettinger. Lønnen og arbeidsforholdene er etter disse medlemmer kjennet til, langt bedre enn det de får hos palestinske arbeidsgivere. Det er dermed ikke bare israelsk økonomisk virksomhet på Vestbredden som vil rammes, men også palestinske arbeidstakere som har få andre gode alternativer for å brødfø seg og sin familie. Disse medlemmer merker seg at representantforslaget ikke tar med i betraktningen de negative konsekvenser som en merkeordning kan få.

Disse medlemmer viser for øvrig til at Norge etter EØS-avtalen ikke er forpliktet til å etterkomme praksis fra EU-domstolen, og mener at det er viktig at Norge benytter handlingsrommet vi har til å tilpasse fortolkninger av forskrifter som pålegges oss gjennom EØS-avtalen, i tråd med nasjonale interesser og særtrekk.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innføre en merkeordning for varer, slik at varer som kommer fra områder okkupert av Israel, må merkes med opprinnelsesområde etter mal av EU-domstolens vedtak om en slik merking.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen klargjøre ansvar for merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel, før de når norske forbrukere.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede kontrollmekanismer og eventuelle sanksjoner mot ansvarlige aktører som bryter ny bestemmelse om merkeordning for varer som kommer fra områder okkupert av Israel.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:15 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Audun Lysbakken, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om krav om merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 20. april 2020

Anniken Huitfeldt

leder

Marianne Marthinsen

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Stortinget
Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Anniken Huitfeldt
0026 Oslo

Oslo, 17. februar 2019

Jeg viser til brev av 11. desember 2019, hvor det bes om Utenriksdepartementets uttalelse til representantforslaget i Dokument 8:15 S (2019-2020) om krav om merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel.

Forslagsstillerne viser til EU-domstolens avgjørelse av 12. november 2019. I denne saken vurderte EU-domstolen tolkningen av forordning 1169/2011 (matinformasjonsforordningen) artikkel 9(1) om obligatorisk merking av næringsmidler, herunder kravet om at varene skal merkes med opprinnelsesland eller opphavssted. Matinformasjonsforordningen skal sikre et høyt nivå av forbrukervern og gi forbrukere god informasjon om næringsmidler som gjør dem i stand til å ta informerte valg. Denne rettsakten er innlemmet i EØS-avtalen, og er gjennomført i norsk regelverk gjennom forskrift 28. november 2014 nr. 1497 om matinformasjon til forbrukerne (matinformasjonsforskriften).

Saken det gjelder er en såkalt prejudisiell foreleggelse, der en fransk domstol ba EU-domstolen om å avgjøre spørsmål om tolkningen av EU-retten. EU-domstolen svarte bekræftende på spørsmålet fra den franske domstolen om hvorvidt det er et krav etter artikkel 9(1) i ovennevnte forordning at et produkt fra et territorium okkupert av Israel må merkes både med territoriell opprinnelse samt med at produktet stammer fra en israelsk bosetting.

I domsavsigelsen la EU-domstolen vekt på at informasjon om næringsmidler til forbrukerne i henhold til matinformasjonsforordningen må gjøre dem i stand til å ta informerte valg, ikke bare knyttet til helse, økonomi, miljø og sosiale forhold, men også hva gjelder etiske vurderinger og internasjonale rettslige forpliktelser.

EU-domstolens avgjørelse er i tråd med EU-kommisjonens tolkningsuttalelse av 11. november 2015 knyttet til eksisterende regelverk for opprinnelsesmerking, med henblikk på anvendelsen av dette på varer fra israelske bosettinger i områder utenfor Israels 1967-grenser.

EU-medlemslandenes oppfølging av EU-domstolens avgjørelse synes å variere. Minst ett land har utstedt en egen veileder om merking av næringsmidler fra områder okkupert av Israel, mens flere EU-land synes å anse sin egen, eksisterende praksis for å være i tråd med EU-domstolens avgjørelse.

Praksis fra EU-domstolen etter 2. mai 1992 er ikke formelt bindende for Norge i henhold til EØS-avtalen, men slik senere praksis vil likevel tillegges stor vekt. En formålsbasert tolkning av EØS-avtalen, samt lojalitetsplikten, tilsier normalt at man etterstreber en ensartet tolkning og anvendelse av reglene.

I vurderingsprosessen vil det imidlertid også tas stilling til hvorvidt det foreligger særnorske hensyn som tilsier at norsk regelverk bør fravike fra tilsvarende regelverk i EU i den aktuelle saken.

Saken er gjenstand for vurdering i regjeringen.

Med vennlig hilsen

Ine Eriksen Søreide

